

Biblioteket blev förlossningsavdelning på Nya CSK

Vad händer när böcker och konst byts mot födande familjer, lustgas och badkar? I Karlstad utvecklas just nu en tillfällig förlossningsavdelning för Värmlands födande, som en del av utvecklingen av Nya CSK. Att en byggnad som varit full av kunskap och kultur nu blir en plats för livets början har inte bare ett symboliskt värde – det är också ett konkret uttryck för hur man använder befintliga resurser klokt och samverkar för att skapa optimala lösningar i ett av Sveriges största vårdbyggnadsprojekt.

I arbetet med Nya CSK krävs ett stort mått av kreativitet för att lösa de rockader och förändringar som behöver göras för att kunna bedriva vård samtidigt som i princip hela området byggs om. Totalt ska 110 000 kvadratmeter byggas, 14 000 kvadratmeter byggas om och 40 000 kvadratmeter rivs – vilket gör det till ett av Sveriges största sjukhusutvecklingsprojekt.

Att förvalta befintliga byggnader står högt på agendan och påverkar sjukhusets förlossningsverksamhet, som under 2026 flyttar in i tillfälliga lokaler innan en slutgiltig flytt till Akuthuset om några år.

Krister Nilsson, ansvarig arkitekt för den kliniska planeringen, med över 25 års erfarenhet av vårdarkitektur, beskriver hur projektgruppen behövde ställa sig frågan: var på området finns drygt 2 000 kvadratmeter som är tillgängliga mellan 2026 och 2033 och kan rymma en tillfällig förlossningsavdelning? Svaret fanns i sjukhusets bibliotek och konsthall, som byggdes på 1970-talet och som har fungerat som en viktig kulturinjektion för såväl personal som besökare och patienter.

– Det är en symboliskt fin och sympatisk idé att en förlossningsavdelning får ta plats i en byggnad som länge varit kunskapens och konstens högberg. Samtidigt ställer lokalerna höga krav på prioritering och kreativ planering, då de inte från början är tänkta för vårdverksamhet, säger Krister Nilsson, ansvarig arkitekt för den kliniska planeringen, White Arkitekter.

Ofta är svenska sjukhusbyggnader långsmala, för att skapa ljusinsläpp i så många rum som möjligt – men bibliotekets kvadratiske form gjorde det svårt att få dagsljus till alla ytor. Därför har man prioriterat dagsljuset i förlossningsrum, vådrum och på personalens permanenta arbetsplatser, medan andra rum kompletteras med artificiell belysning som efterliknar takfönster.

Trygga rum i en tekniskt utmanande miljö

Trots att byggnaden redan finns, ligger gestaltningen högt på dagordningen. Att rummen ger ett lugnt intryck är viktigt för trygga förlossningar – något som allt mer påverkar hur den här typen av lokaler utformas, och nya idéer utforskas hela tiden. För att skapa ett tryggt och lugnt intryck ligger teknisk utrustning dold bakom skåpsinredning i trä – ett byggmaterial känt för sina lugnande egenskaper. Samtidigt bevaras vackra originaldetaljer som glaspartier och träinslag från biblioteket i väntrum och gemensamma ytor, för att skapa igenkänning och värme i byggnaden.

Rakt under förlossningsavdelningen ligger sjukhusets centralkök och en teknisk försörjningscentral. Det innebär att installationer och borningar måste koordineras noggrant för att inte störa matleveranser eller drift.

– Det är ett bra exempel på hur ett ombyggnadsprojekt ofta är mer komplext än ett nybygge. Här måste man ta hänsyn till befintliga ramar med flöden, hygien och säkerhet – samtidigt som verksamheten ska kunna fungera utan avbrott. Det är också ett exempel på hur viktigt

verksamhetens engagemang är för att skapa optimala lösningar, säger Krister Nilsson, ansvarig arkitekt för den kliniska planeringen, White Arkitekter.

En välförankrad ombyggnation

I utvecklingen av Nya CSK har verksamheten varit med i varje steg – från planlösning till detaljplanering av varje rum ned på detaljnivå var inredning och utrustning placeras. Den nära dialogen mellan arkitekter, tekniska konsulter, entreprenören Skanska och personal har varit avgörande – både för att skapa en fungerande, trygg och effektiv vårdmiljö och för att bygga stolthet och engagemang över tid.

Förankringsprocessen är extra viktig i den här typen av stora utvecklingsprojekt, särskilt som projektet sträcker sig över så lång tid att vissa medarbetare kommer att arbeta i lokalerna först flera år efter att de initiala planeringsbesluten fattas – och andra aldrig kommer att nyttja dem. För att hålla engagemanget och förtroendet intakt krävs ett stort fokus på förankring, dokumentation, dialog och att kunskapen förs vidare mellan kollegor över tid.

Om projektet

Den tillfälliga förlossningsavdelningen på Nya CSK omfattar 2 200 kvadratmeter och hanterar årligen omkring 2 250 förlossningar, varav cirka 500 genom kejsarsnitt. Här finns nio förlossningsrum, specialistmödravård och ultraljudsmottagning. Eftersom allt fler önskar vattenfödelse har man sett över möjligheten till badkar i varje förlossningsrum, men på grund av begränsad yta och tekniska förutsättningar har man valt att endast utrusta två av rummen med badkar.

På grund av den begränsade ytan har samnyttjande varit en nyckelfaktor: undersökningsrum används för flera verksamheter under dagen och vissa rum har kombibritsar som fungerar både som gynstol och brits. Denna typ av flexibilitet är också värdefull för framtida vårdbehov, för att skapa vårdlösningar som håller många år framöver.

Whites långa erfarenhet och djupa kunskap inom vårdarkitektur har gett kontoret viktiga insikter i hur behoven förändras över tid. Något som spelar en avgörande roll i hela arbetet med Nya CSK. Nya CSK blir navet för specialist- och akutsjukvården i Region Värmland, och det största av tre akutsjukhus i ett län med 283 000 invånare. När projektet står klart kommer det att representera ett halvt sekel av vårdutveckling. Genom ett nära samarbete mellan Region Värmland, White Arkitekter och Skanska växer resultatet fram, och blir en ledstjärna för hälsans arkitektur i många år framöver.

För mer information:

Louise Lundberg, Head of Public Relations, White Arkitekter
+46 73 722 51 69
louise.lundberg@white.se

White Arkitekter är ett av Skandinavien's ledande arkitektkontor. Vi arbetar med hållbar arkitektur, design och stadsutveckling i en internationell kontext för nuvarande och kommande generationer. Vår mission är att, med arkitekturens kraft, driva omställningen till ett hållbart liv. Vår vision är att 2030 ska alla våra projekt vara formstarka, regenerativa och klimatneutrala. Vi är ett medarbetarägt arkitekturkollektiv som utgörs av över 500 medarbetare med närvaro i Sverige, Storbritannien, Tyskland och Kanada.